

ประเภทภูมิปัญญาด้าน จาริต ประเพณี มติ ข้อห้าม ภาษาในหมู่บ้าน

ชื่อภูมิปัญญา พิธีบนบาลแม่พระธรณีเจ้าที่ (บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั่งคะละกรรมทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลูกบ้าน สร้างเมือง ทำมั่งคลขึ้น บ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เปกตุ้ ซื่อสัตย์มาเลี้ยง หวานกล้า ปลูกนา เปิดร้านเปิดงานใหม่ เหล่านี้เราก็หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญงอกงาม เราจึงควรมืออสังวันดี หรือฤกษ์งามยามดี เสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหาซื้อหาวันนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ คำรานั้น ก็เป็นการยากมาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราซื้อหลายคำมาแล้วตลอดชีวิตนี้ เราก็จะหาวันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าดีแสงที่ดี ๆ และหาได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้ว ดังจะนำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

ความเป็นมา

พิธีบนบาลแม่พระธรณีเจ้าที่ เป็นพิธีกรรมที่บ้านไหล่น่าน ได้กระทำกันสืบต่อกันมา เมื่อมีสิ่งที่ไม่ควรบังเกิดมีขึ้นในบ้านเรือนของตนเอง เพื่อให้บังเกิดผลดีตามความเชื่อมาแต่สมัยโบราณ

กระบวนการ

ให้ทำดังนี้คือ ให้ทำควักใบตองกล้วย (กระทง) อันหนึ่งใส่ข้าวสุกอาหารของหวาน พริก เกลือ เมียงบุนหรี รูปเทียนดอกไม้

ถ้าจักบนบาลแม่พระธรณีเจ้าที่นั้น ให้ทำควักใบตอง (กระทง) อันหนึ่งใส่ข้าวสุกอาหารของหวาน พริก เกลือ เมียงบุนหรี รูปเทียนดอกไม้ พร้อมแล้วให้นำไปสู่ที่เรบนบาล พอไปถึงก็ให้สรูปมือ ตบแผ่นดิน 3 ที จึงค่อยเอาควักเครื่องเลี้ยงนั้นวางลง เมื่อวางลงแล้ว เราต้องการอะไรก็กล่าวโวรหารที่ต้องการจะบนบาลนั้นเถิด คาถาสรูปรูปมือตบดินว่า “มิกะมู คะคะโอ คุระณะทาทิตุติสะมิยัง สังฆะพะตัง โลกะวิฑู ท้าว ลือราช นางนาคน้อ แม่ธรณีเจ้าอยู่หรือ ฐูหรือยัง สังฆะพะตัง โลกะวิฑู” 2 ที ตบแผ่นดิน 3 ที คี้นักแลฯ

แหล่งข้อมูล

นายปลั่ง นवलเปง อายุ 55 ปี

บ้านเลขที่ 9 หมู่ 8 บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

 054-781105